

da se u crkvu ne uvuče svjetovni duh tih vijekova. Vjerske novotarije protestantizma s uvlačenjem narodnoga jezika u liturgiju, zatim razvitak svakakih duvaćih i drugih instrumenata, opće opadanje od tradicionalnoga liturgijskoga mišljenja i života, davalo je Crkvi i u ovom pogledu stotinu briga. Napose je žalosno stanje bilo u 18. i 19. vijeku neposredno prije Cecilijanskog pokreta, kad je bilo općenito po svoj Crkvi po prilici tako, kako je još danas, recimo kod nas. Sveta misa i drugi liturgijski obredi obavljaju se što se tiče pjevanja sa neliturgijskim jezikom u slabim i malo vrijednim kompozicijama. — Ogromnim naporima uspjelo je u zadnjih 80 god. regenerirati tradicionalni gregorijanski pjev na neslućenu visinu i korektnost.

Uparedo je i Crkva učinila svoje, izdavši potrebne propise i naputke. Novi reformator, kako ga nazivlju, sadašnji Grgur Veliki jest papa Pio X., koji je svojim Motuproprijem udario novi vijek liturgijske glazbe. Reforma je započeta ali još nije svršena. Veliko je djelo i hoće mnogo radnika i više vremena. Osnivaju se po svem kršć. svijetu crkv. glazbene škole, izdaju se brojne glazbene revije i knjige, priređuju pjevački festivali i kongresi za liturgijski pokret i za liturgijsku glazbu. Crkva je službeno izdala brojne edicije priručnika graduala i vesperala s potrebnim deklaracijama. Uz to ozbiljno nastoji, da se i u bogoslovskim seminarima i uopće u svim crkvenim i vjerskim odgojnim zavodima posvećuje naročita briga liturgijskoj izobrazbi i crkvenom pjevanju.

O svemu spomenutom kao i drugim stvarnim pitanjima vrlo lijepo i iscrpivo govori gornje djelo, kompletirano brojnim originalnim dokumentima koncila i papinskih odredaba kao i mnogih pokrajinskih crkv. sabora, iz čega se vidi, kakove su sve zloporabe i nastranosti vladale i čim se sve imala Crkva boriti.

S druge strane lijepo je istaknut pravi duh koji mora prožimati liturgijsku pjesmu i sredstva, kojima ćemo do njega doći. Napose onima, koji imaju u rukama odgoj mladeži ova će knjiga u mnogom poslužiti i zato je iskreno preporučamo.

M. Ivšić.

1. **Il Cardinale Tomaso de Vio Gaetano nel quarto centenario della sua morte.** (Rivista di filosofia neo-scolastica. Supplemento speciale al volume XXVII. Marzo 1935.) 166 strana. Milano, »Vita e pensiero«, 1935. Stoji 10 lira.

2. **Acta Pont. Academiae Romanae S. Thomae Aq. et Religionis Catholicae.** Anno 1935. Nova series, vol. II., 235 pag. Taurini-Romae, Marietti, 1936. Stoji 10 lira.

3. **Acta Secundi Congressus Thomistici Internationalis.** (Acta Pont. Academiae R. S. Thomae Aq. et Religionis Catholicae. Nova series, vol. III.) 585 strana. Taurini-Romae, Marietti, 1937. Stoji 25 lira.

1. Sudbina je htjela, da se tek danas svraća pozornost naše čita-lacke publike na ovaj naučni spomen-dar povodom četiristogodišnjice smrti kardinala Kajetana (1934!). Poslije kratkog predgovora od A. M a s n o v a raspravljaju A. O d d o n e (5—16) o Kajetanovu shvaćanju analogije u malom djelu »De nominum analogia«, C. M a z z a n t i n i (17—19) o Kajetanovoj kritici Skotove »distinctio formalis« prema komentaru o

»De ente et essentia«, E. Verga (21—46) o Kajetanovu shvaćanju neumrlosti duše, A. M. Pirota (47—74) o eudemonologiji čovjeka prema Kajetanu, M. Daffara (75—101) o Kajetanu kao tumaču i komentatoru morala kod sv. Tome, S. M. Zarb (103—126) o Kajetanovoj nauci oko biblijskog kanona, R. Fei (127—147) o Kajetanu kao »čovjeku naročitih nazora« i N. Prandoni (149—162) o Kajetanovom naučnom značenju, a na koncu nam T. Bozza (163—166) daje stručan popis literature o Kajetanu. Radovi od Oddona, Verge i Pirote zaslužuju mnogo pažnje, iako ne pružaju nove rezultate.

2. Pred nama je drugi svezak nove serije radova Papinske akademije sv. Tome akvinskog i katoličke religije u Rimu s popisom članova i kronikom Akademije. Sadržaj je prilično raznolik. F. Parente (7—31) daje kratku kritičku reviziju skolastičke nauke o vrijednosti ljudske spoznaje o Bogu. Rezultat doduše nije nov, ali je u ovom referatu opet lijepo analizirana analognost naše spoznaje obzirom na spoznanje Boga. M. Browne (32—45) ispituje međusobni odnos razuma i volje kod slobodnog izbora. Njegovo je rješenje ovo: volja čini da neki sud bude posljednji praktični sud, na koji slijedi izbor kao čin volje. Samo se tako po piščevu mišljenju izbjegava i voluntarizam i intelektualizam. R. Garrigou — Lagrange (46—69) raspravlja o Blondelovoj nauci o odnosu između istine i slobodnog izbora, i to konfrontirajući nauku mladeg i nauku starijeg Blondela. Prvo prikazuje Blondelovu nauku u njegovom prvom djelu (*L'Action*, 1893) i u nekim kasnijim spisima, pa je uspoređuje s naukom u Blondelovom »zadnjem« djelu (*La Pensée*, 1934). Rezultat pokazuje da se Blondel sve više približuje tradicionalnom realizmu, što potkrepljuje i piščeva korespondencija s Blondelom. F. Gaetani (70—79) ispituje smisao one skolastičke formule, po kojoj se kaže da razum svojom riječju spoznaje predmet. Njegov je odgovor taj, da razum spoznaje doduše najprije i u sebi sadržaj svoje riječi, ali ne kao nešto različno od samog predmeta, pa se u tom smislu može reći da razum svojom riječju spoznaje predmet. A. Gemelli (80—119) opširno raspravlja o najnovijim rezultatima eksperimentalnog istraživanja na području psihologije zamjećivanja, koji po piščevu mišljenju iskustveno upotpunjuju i usavršuju tradicionalnu nauku »de sensu communi«. Gabriel a S. M. Magd. (120—139) bavi se pitanjem mistike o sjedinjenju duše s Bogom savršenom ljubavlju prema nauci sv. Tome akvinskog i sv. Ivana od križa. A. Grammatico (140—149) u vezi s desetim talijanskim filozofskim kongresom ispituje spoznajnu teoriju F. Orestana i pokazuje da ona sadržaje više elemenata realizma. Kratke rasprave rade o problemima slobode (B. Xiberta), Božjih savršenstava (R. Garrigou - Lagrange), instrumentalnog uzroka (Hieronymus a Parisiis), definicije (R. Garrigou - Lagrange), te riječi sv. Tome »valde ruditer argumentantur« (C. Boyer). Iza pojedinih radova priključen je i tekst diskusije.

3. U ovom je svesku službeno objelodanjena čitava grada o kojoj se raspravljalo na drugom međunarodnom tomističkom kongresu u Rimu: svega 7 referata i 46 manjih prinosa. Osim predgovora od C. Boyera, tajnika kongresa, nalaze se na početku još raspored kongresa, pismo kar-

dinala E. Pacellia u ime Sv. Oca te pozdravni govori kardinala C. Laurentia i C. Boyera, dok su na koncu priključeni izvještaj o audienciji kongresista kod Sv. Oca, zaključni govor M. Cordovana, zahvalnica trojice kardinala predsjednika, izvještaj o sadašnjem stanju Papinske akademije sv. Tome akvinskog i katoličke religije, kazalo mjesta iz djela sv. Tome, popis imena i stvarni registar. Već sam se u svom izvještaju o kongresu (u ovom časopisu, 1937, br. 1, str. 88—93) dovoljno osvrnuo na glavne referate. Primjećujem samo da su u ovom izdanju na kraju pojedinih referata ukratko skicirane i diskusije. Za diskusije pak o manjim prinosima po sekcijama čitamo u predgovoru: »Quae tamen post communicationes in sectionibus separatis habitas disputata sunt non potuerunt convenienter colligi ac proinde omittuntur.« Spominjem još da je među radnjama tematske grupe o filozofiji i religiji štampana vrlo zanimljiva rasprava S. Zimmermanna pod naslovom: »Quomodo philosophia religionis scientificae construenda est?« (415—428), rasprava, koja je i na hrvatskom jeziku još nešto opširnije izašla u drugom dijelu poznate piščeve knjige »Filozofija i religija« (192—210). Pod naslovom »De reflexione completa in qua intima videtur esse ratio certitudinis« (91—96) daje i A. Ušeničnik vrlo jasnu spoznajnoteoretsku analizu čina mišljenja, i to prema svojoj knjizi »Uvod u filozofiju« (I, 72—96).

Dr. Vilim Keilbach.

Dr. Franc Jaklič: Svetla pot. Ljubljana, 1937, Jugoslovanska knjigarna, 8°, str. 276.

Na prostoru od 276 stranica obradio je slovenski dugogodišnji gimnazijski katcheta dr. Jaklič u knjizi »Svijetli put« problem čistoće. Glavni naslovi, zgodno raspoređeni, odaju nam sadržaj knjige: Važnost uzgoja čistoće, Čistoća, Nečistoća, Napasti, Naravna pomoćna sretstva, Nadnaravna pomoćna sretstva, Odnos mladića prema djevojci, Djevičanstvo, te konačno »Ustaću i poći ću k Ocu svojemu«.

Oduvijek su svi uzgojitelji muške i ženske omladine, počevši od majke, pa Crkva i škola, osjećali da je to pitanje za uzgoj najteže i najsudbonosnije. Možemo možda s pravom kazati da ono ima posebni refleks za modernu mladež koja »traži nove zvijezde i ide za novim suncima, a u duši je siromašna i prazna«. (p. 15).

Izvan svake je sumnje da pitanje uzgoja moralno čiste omladine mora biti fundamentalno svima, posebno onima kojima je to dužnost. I mladić i djevojka često išibani borbom u vlastitoj duši, traže sigurnu ruku pomoćnicu. Traže svijetla. Stoga nam je dvaput dobro došla knjiga dra. Jakliča. Pisana lakim i jasnim stilom, delikatnošću koju zahtijeva predmet, govori istovremeno muškoj i ženskoj mladeži. Pisac vlada suvereno predmetom, te je stvar ilustrirao doživljajima konvertita i mislima velikih ljudi. Knjiga dra. Jakliča znači lijep prinos za zgradu naše pedagoške literature, pa je možemo i pedagozima i mladeži obojega spola toplo preporučiti.

S. Kukolja.

1. — **A. M. Pirotta: Summa philosophiae aristotelico-thomisticae.** Vol. I. Philosophia rationalis. In —8, XII—265 pag., Taurini (Marietti) 1931.